

Veehouderij in Slovenië

Sinds de toetreding tot de Europese Unie maakt de landbouwsector een ontwikkeling door. Die verloopt echter langzaam, terwijl het groeipotentieel er wel degelijk is. Bijvoorbeeld in de subsector veehouderij. Ongeveer de helft van de veehouders denkt aan diversificatie, de andere helft aan specialisatie op melkvee.

De Sloveense landbouw is zeer klein gestructureerd. De oude kavel- en eigendomsstructuren zijn grotendeels onveranderd gebleven, in tegenstelling tot bijvoorbeeld Tsjechië, Slowakije en Hongarije. Tijdens de communistische periode kreeg de verstaatsing weinig greep op de Sloveense landbouw, enerzijds omdat de mentaliteit van de Slovenen zich hiertegen bleef verzetten, maar ook omdat het heuvelachtige, geaccidenteerde terrein zich niet leende tot het vormen van grote bedrijven. Hierdoor werd het overgrote deel van de landbouwbedrijven uitgesloten van collectivering. Voor private bedrijven gold een bovengrens van 10 hectare.

Door deze kleinschaligheid is de landinrichting behoorlijk inefficiënt en zijn landhervormingen en ruilverkavelingen noodzakelijk. Veel Slovenen bezitten grond, maar zijn niet bereid deze te verkopen. Dit biedt grote belemmeringen in de verdere opschaling van de bedrijven. Op dit moment zijn er circa 9000 melkveebedrijven in Slovenië en 90 landbouwcoöperaties, die

melk inkopen en diensten aan de veehouders verstrekken, zoals gezamenlijke inkoop van krachtvoer. De gemiddelde veestapel telt slechts 13 koeien. Maar veel bedrijven hebben er andere diersoorten bij, waarbij vleesstieren economisch het meest relevant blijken.

Er is een duidelijke scheiding tussen de landbouw in de vlakten en de heuvels en bergen (als uitloper van de Alpen). Evenals in andere landen is er een grote afname van bedrijven. In de afgelopen vier jaar was dit rond 20%. De afname is evenwel veel minder dan bijvoorbeeld in Polen en Litouwen, waar in dezelfde periode 35-40% van de bedrijven verdween (zie ook The Cattle Sector in Central and Eastern Europe - Developments and Opportunities in a Time of Transition, Wageningen Academic Publishers, 2009).

De bedrijven zien er op het oog veelal best welvarend uit. Dit roept met de heersende melkprijs in Slovenië best enige verbazing op. De melkprijs ligt beneden het Europese

niveau. Er was de afgelopen jaren een duidelijk hogere prijs voor melk die naar Italië werd geleverd. Dit aandeel steeg van 0,5% in 2004 naar 40% in 2008. Nu zijn de prijzen echter weer gelijk en zoals bekend laag.

Kansen voor Nederland

Hoe zien Sloveense veehouders de toekomst met betrekking tot de ontwikkeling van hun bedrijf? Een enquête onder 1112 veehouders leerde dat van de veehouders die willen uitbreiden, 55% denkt aan verdere specialisatie in melkvee en 45% aan diversificatie. Diversificatie wordt door veel veehouders echter gezien als het houden van andere diersoorten dan koeien. Met de rijkdom van het prachtige landschap en de vele toeristen zou meer perspectief in diversificatie in de vorm van agrotourisme enzovoort te verwachten zijn. In dit opzicht blijft men echter ver achter bij de burens Oostenrijk. Ook was de belangstelling voor eventuele overgang naar biologische landbouw verrassend laag, slechts 5% zag daar mogelijkheden voor.

De leergierigheid van Sloveense veehouders is zeer hoog en men is erg geïnteresseerd in verschillende ontwikkelingen. Op de zogenoemde 'farmers days' afgelopen winter

Aantal melkveebedrijven en koeien

Jaar	Aantal bedrijven	Aantal koeien	Aantal koeien/bedrijf
1980	55.533	150.694	2,7
1985	58.194	175.696	2,9
1990	43.656	161.992	3,5
1995	30.040	132.532	4,4
2000	16.869	117.775	6,8
2005	10.578	111.424	10,5
2008	8.608	107.239	12,5

De agrosector in Slovenië

Prijsuitreiking met kampioenskoe Bisa op de Nationale Show van Holstein Friesians, Slovenië, 2007.

kwamen op regionale bijeenkomsten in totaal 1600 veehouders en voorlichters af. De opkomst in voorgaande jaren was daarmee vergelijkbaar. De belangstelling om deel te nemen aan twinningprojecten is groot en wordt vanuit de overheid gestimuleerd. De interesse in kennis en knowhow gecombineerd met de uitbreidingswensen van de helft van de veehouders biedt goede mogelijkheden voor de afzet van Nederlandse stal-systemen, de melkrobot en andere technie-

tingsdienst en veehouders in de regio Ptuj in het Oosten van Slovenië. De spin-off van deze kennisuitwisseling laat zich in deze regio duidelijk zien in bijvoorbeeld de bouw van melkveestallen en het bemestingniveau van het land.

De afgelopen jaren zijn er meerdere twinningprojecten in uitvoering, zoals 'Aanpassing van de veehouderij aan de melkquotering', 'Cross-compliance en good farming practices'

“Slovenië kan dienen als ingang tot de Balkan.”

ken. Ook kan Slovenië als EU-land in zakelijk opzicht dienen als een goede ingang tot het achterland, de Balkan.

De kennisbehoefte van Sloveense veehouders is in het verleden ook gezien door Nederland. In de jaren '80 is de kennisuitwisseling met Slovenië reeds begonnen, bijvoorbeeld tussen het Proefstation voor de Rundveehouderij (PR) in Lelystad en de Praktijkschool in Oenkerk met de voorlich-

en 'Food Quality Products'. Deze projecten met in het kielzog Nederlandse kennis en technologie brengen de Sloveense veehouderijsector voorzichtig naar een hoger niveau .

*Abele Kuipers,
Wageningen Universiteit en Research
Martijn Homan,
beleidsmedewerker directie
Agroketens en Visserij*

De rol van de landbouw in de Sloveense economie is de afgelopen decennia steeds kleiner geworden. In 2008 droeg de landbouwsector naar voorlopige schattingen voor 2% bij aan het bruto binnenlands product. Voor de komende jaren wordt een verdere lichte afname verwacht. Meer dan 90% van de landbouwgrond is in particulier bezit. Dit zijn voornamelijk kleine familieboerderijen met een paar hectare grond. Kleine boerenbedrijven zijn vaak aangesloten bij coöperaties om kosten voor nieuwe machines en marketing te delen. Slechts 3% van de boerderijen bezit meer dan 20 hectare grond. Deze zijn veelal in bezit van de staat of coöperaties. Het totale landbouwareaal is sinds 2000 fors gedaald, veel boerenbedrijven zijn verlaten. Biologische landbouw is goed ontwikkeld in Slovenië. De landbouwsector kenmerkt zich als milieuvriendelijk.

Veeteelt

Veeteelt is de belangrijkste landbouwactiviteit, 90% van de landbouwbedrijven is actief in deze subsector. Varkens en rundvee zijn de belangrijkste diersoorten.

Land- en tuinbouw

Belangrijke gewassen zijn tarwe, maïs en aardappelen. In de tuinbouw is de teelt van druiven belangrijk.

Meer informatie:

- * Sloveense ministerie van Landbouw: www.mkgp.gov.si
Op deze site staat het Operationeel Programma Rural Development voor de ontwikkeling van landbouw en het platteland in Slovenië: www.mkgp.gov.si/si/program_razvoja_podezelja_2007_2013/
- * Agency for Agricultural Markets and Rural Development: www.arskrtp.gov.si
- * De LNV-Raad voor Slovenië is gevestigd in Hongarije, telefoon +36 1 336 6380, e-mail: bdp-lnv@minbuza.nl